

RAADSINFORMATIEBRIEF

Van

college van burgemeester en wethouders

Vergadering van

19 december 2023

Kenmerk

Z/23/065431 / D/23/129503

Portefeuillehouder

Ad de Regt

Portefeuille

Openbare Ruimte/IBOR

Opsteller

Logt, Evi van de

Onderwerp

Activiteiten programma Klimaatbestendig en Bodemdaling

Kennisnemen van

De in 2023 uitgevoerde activiteiten binnen het programma bodemdaling en klimaatbestendig.

Inleiding

Activiteiten die we vanuit het beleidsplan/programma klimaatbestendig en bodemdaling uitvoerden, koppelen we jaarlijks terug aan de gemeenteraad. Met deze raadsinformatiebrief biedt het college inzicht in de activiteiten van 2023 rondom bodemdaling en klimaatbestendigheid.

Op 26 januari 2023 heeft de gemeenteraad het beleidsplan 'Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig (2023-2027)' vastgesteld. In de komende vijf jaar gaan we uitvoering geven aan de inhoud van dit beleidsplan. Voordat dit beleidsplan werd goedgekeurd, hanteerden we het beleidsplan Klimaatbestendig 2.0.

Bodemdaling

De gemeente Woerden ligt voor meer dan 80% op een dik veen- en kleipakket dat zeer gevoelig is voor bodemdaling. Dit resulteert in onder andere schade aan wegen, afknappende rioleringen en wateroverlast. Bodemdaling draagt ook bij aan de uitstoot van CO₂ en heeft gevolgen voor landbouw en natuurbeheer. Het programma Bodemdaling richt zich op het ontwikkelen van kennis en handelingsperspectieven en het borgen van bodemdalingsbestendig werken binnen de eigen organisatie. Dit beoogt als doel om 1) de kosten voor toekomstig beheer en onderhoud als gevolg van bodemdaling te beperken en 2) ontwikkelingsperspectieven te realiseren voor een vitaal en toekomstbestendig veenweidegebied.

Klimaatbestendig

Binnen het programma Klimaatbestendig werken we toe naar een klimaatbestendig Woerden. Dit bereiken we alleen door een transitie binnen de openbare ruimte, nieuwbouwwontwikkelingen, maar ook op privaat terrein te realiseren. De kracht van het programma is dat we actief zijn binnen al deze velden om zo de benodigde energie en impact te creëren. Door de opgestelde klimaatadaptieve inrichtingseisen en -principes uit het beleid, hebben we als gemeente de kaders gesteld om projecten klimaatbestendig uit te voeren. Met het uitvoeringsplan Klimaatbestendig Openbare Ruimte (KbOR) geven we vervolgens een impuls aan het oplossen van klimaatknelpunten in de openbare ruimte. Dit doen we door het nemen van relatief eenvoudige maatregelen op locaties waar geen projecten plaatsvinden op de korte of middellange termijn. Het uitvoeringsplan is een impuls en biedt dan ook de inspiratie hoe een klimaatbestendige openbare ruimte er uit kan zien. Echter zijn maatregelen in alleen de openbare ruimte niet voldoende, maar vraagt dit ook om aanpassingen op privaat terrein. Door middel van actieve communicatie, het bieden van handvatten aan en het organiseren van activiteiten voor

inwoners, proberen we inwoners te inspireren en te activeren om klimaatbestendige maatregelen te nemen. Hiervoor werken we samen met andere partners, zoals Cazas Wonen en het Netwerk Water en Klimaat.

Kernboodschap

Uitgevoerde activiteiten Bodemdaling

Projecten Regio Deal Bodemdaling Groene Hart

Als gemeente Woerden nemen wij actief deel aan de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart. Onder de vlag van de Regiodeal Bodemdaling Groene Hart wordt door het uitvoeren van diverse projecten gezamenlijk in de regio kennis ontwikkeld op het gebied van bodemdaling. Voor het programma bodemdaling is de Regio Deal dan ook één van de manieren waarop wij diverse projecten hebben gefinancierd. Mede door de Regio Deal gefinancierde projecten zijn gemarkeerd met een *. Op www.bodemdalingdebaas.nl is te lezen welke projecten er nog meer onder de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart vallen.

Uitbreiding en Monitoring Proefvakken*

In 2020 zijn we gestart met het project Uitbreiding Monitoring Proefvakken. Met dit project wordt door de Groene Hart Regio proefvakken aangelegd met verschillende lichtgewicht ophoogmaterialen die met een hoog detailniveau gemonitord worden. Hiermee ontstaat een solide wetenschappelijke basis voor de toepassing van lichtgewicht ophoogtechnieken en verkrijgen we data waarmee de modellen waarmee we de meest kosteneffectieve ophoogmateriaal bepalen nauwkeuriger kunnen worden gemaakt. Gemeente Woerden is trekker van dit project. Deelnemende gemeenten van dit project zijn Alphen aan den Rijn, Bodegraven-Reeuwijk, Stichtse Vecht, Krimpen aan den IJssel, Krimpenerwaard en Gouda.

Inmiddels zijn 10 van de 12 proefvakken gerealiseerd. Vanaf de aanleg worden alle proefvakken gemonitord op bodemdaling. In 2021 is het eerste proefvak gerealiseerd in Bodegraven-Reeuwijk. Met een proefvak in Kamerik en twee proefvakken aan de Beneluxlaan heeft Woerden in totaal 3 proefvakken. De proefvakken zijn zonder problemen opgeleverd. De twee resterende proefvakken worden naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 gerealiseerd in de wijk Waterrijk-Oost (Boskoop) in de gemeente Alphen aan den Rijn. Daar ondervinden ze door complicaties in de reconstructie van de openbare ruimte vertraging. Filmpjes over de aanleg van de proefvakken zijn te vinden op: <https://bodemdalingdebaas.nl/projecten/stad/uitbreiding-en-monitoring-van-proefvakken>.

Veenboeren in Beweging*

Veenboeren in Beweging is een vervolg op Veenweide in Beweging. In dit project wordt één van de handelingsperspectieven van veenweide in beweging nader onderzocht. Met de beoogde vernatting in grote delen van de veenweiden komt het huidige verdienmodel (melkproductie) onder druk te staan. Daar waar het opzetten van het grondwaterpeil leidt tot dusdanig veel vernatting zouden zonnevelden een uitkomst kunnen zijn om alsnog op duurzame wijze inkomsten te verkrijgen uit een perceel. Onbekend is wat dit precies betekent voor de landschappelijke kwaliteit, bodemkwaliteit, waterkwaliteit en biodiversiteit. Met een demonstratieproject in de veenweiden wil gemeente Woerden onderzoek doen naar deze aspecten. Over de laatste stand van zaken wordt u in een aparte RIB geïnformeerd.

Regionale Veenweiden Strategie

De Regionale Veenweiden Strategie (RVS) Utrecht is in 2021 door de provincie Utrecht gemaakt. Het doel van de RVS is invulling geven aan de doelen van het Klimaatakkoord om de jaarlijkse uitstoot van het veenweidengebied door veenoxidatie/bodemdaling met 1 Mton CO₂ te verminderen. De provincie is verantwoordelijk voor het behalen van de gestelde doelen en daarmee het opstellen van de RVS. De Regionale Veenweiden Strategie is een strategie voor de middellange termijn. Deze is bedoeld om de koers uit te zetten voor de komende tien jaar (2030) met een doorkijk naar 2050. In 2022 is een start gemaakt met de uitvoeringsagenda van de RVS. In deze agenda wordt invulling gegeven aan de uitvoering en financiën van de RVS. De uitvoeringsagenda is eind 2022 vastgesteld door de provincie Utrecht.

Als gemeente Woerden waren wij actief betrokken bij het traject van de provincie Utrecht voor het opstellen van het uitvoeringsprogramma van de RVS Utrecht. Wethouder Ad de Regt nam deel aan de bestuurlijke regiegroep. Ook was de gemeente Woerden vertegenwoordigd in de ambtelijke regiegroep en betrokken bij de communicatie. Via deze groepen hebben wij advies geleverd over de invulling van de uitvoeringsagenda. Met haar deelname heeft de gemeente Woerden enige invloed uit kunnen oefenen over de richting van de RVS. Uiteindelijk blijft de provincie vanuit haar bevoegdheid verantwoordelijk voor de doelrealisatie en heeft daarmee de regie de RVS en de uitvoering.

Afgelopen jaar is door Provincie Utrecht ook gewerkt aan het opstellen van het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) waarin doelstellingen zijn opgesteld voor het remmen van bodemdaling en versterken van de klimaatbestendigheid van het veenweidengebied. Deze doelstellingen zijn meegenomen in het UPLG, waaronder het verhogen van grondwaterstanden in het landelijk gebied om bodemdaling te remmen en CO₂ uitstoot te verminderen. Zo

zijn ook de maatregelpakketten om deze doelstellingen te behalen uit de RVS gebruikt als uitgangspunt in het UPLG. Het UPLG wordt in het voorjaar van 2024 definitief vastgesteld.

Masterclass stevig bouwen op slappe bodem*

In de komende jaren gaan er ruim 900.000 woningen worden bijgebouwd waarvan bijna 650.000 in de randstad zullen worden gerealiseerd. In de randstad zijn de delen met een draagkrachtige ondergrond veelal bebouwd. Om te voorkomen dat de snelle bouw van deze woningen resulteert in hoge beheer en onderhoudskosten van de openbare ruimte moeten nieuwbouwlocaties goed worden ontworpen en bouwrijp worden gemaakt rekening houdend met de bodemgesteldheid. Om projectleiders binnen gemeente Woerden en van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart hierin op te leiden, heeft gemeente Woerden een Masterclass 'Stevig bouwen op slappe bodem' ontwikkeld binnen de Groene Hart Academie. Deze is in 2022 gegeven aan ambtenaren binnen gemeente Woerden en is in 2023 tweemaal gegeven aan ambtenaren binnen de gemeente Alphen aan den Rijn. Aangezien de Masterclass reeds is ontwikkeld kunnen we de Masterclass in 2024 herhalen binnen de gemeente Woerden of geven aan andere gemeenten die hier behoefte aan hebben.

Veenetië 2.0*

Voor het project [Veenetië](#) is onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van drijvend bouwen in veenweidegebieden. Het is één van de handelingsperspectieven voor het bouwen in gebieden met slappe bodem. Voor het vervolg van dit project heeft gemeente Woerden de samenwerking opgezocht met het Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen in Gouda. Hier is een plan van aanpak opgesteld om tot een brede aanpak te komen om te zorgen dat wijken op slappe bodem bodemdalingbestendig worden ontwikkeld. Uiteraard wordt er dan gekeken naar techniek, maar ook naar aspecten als architectuur, governance, financiën, landschappelijke inrichting. Er wordt samengewerkt op concrete nieuwbouwprojecten van gemeente Zaanstad (Hofwijk), gemeente Rotterdam (Lage land), gemeente Zuidplas (zuidplaspolder) en gemeente Almere (Pampus). Het plan van aanpak is met middelen van de gemeente Woerden vanuit de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart opgesteld en ligt nu ter inzage bij partners voor het verkrijgen van aanvullende financiering. Het concept van Veenetië wordt nadrukkelijk meegenomen in het project en Woerden blijft actief betrokken.

Grondstabilisatie*

Met middelen van de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart wilde Woerden de haalbaarheid van Grondstabilisatie onderzoeken. Het is een techniek waarmee de bodem geïnjecteerd wordt met een kalk/cement mengsel waardoor veen en of klei draagkrachtiger worden. Hierdoor blijft de daarop aangelegde infrastructuur op hoogte. Helaas bleek na een verkennende fase dat de milieutechnische bezwaren (de injectie leidt in potentie tot verontreiniging) momenteel niet te overbruggen waren. Vandaar dat Woerden besloten heeft dit project niet door te laten gaan.

Mobiel informatiecentrum Bodemdaling*

Het Mobiel Informatiecentrum Bodemdaling (Expositie 'Bodemdaling in het Groene Hart') is een samenwerking tussen gemeente Woerden, gemeente Alphen aan den Rijn, de provincie Zuid-Holland en de provincie Utrecht. In het Mobiel Informatiecentrum, het natte teelthuisje van de provincie Zuid-Holland, is een tentoonstelling ingericht over bodemdaling. Door middel van beeld, tekst en objecten wordt bewustzijn bij onder andere inwoners gecreëerd van de problemen én de mogelijke oplossingen voor het leven op slappe bodem. Het Mobiel Informatiecentrum is sinds 2021 in gebruik en reist rond als de Expositie Bodemdaling in het Groene Hart. In 2023 heeft de expositie in de gemeente Waddinxveen gestaan. Vanwege het transport met een dieplader is het vinden van geschikte locaties een uitdaging gebleken. Voor de expositie is er een 'eindstation' gevonden, namelijk het Veenweiden Innovatie Centrum in Zegveld. Het huisje wordt daar onderdeel van een van de projecten en wordt onderdeel van rondleidingen die zij op afspraak organiseren.

Animatie 'Hoe richt ik mijn tuin in om bodemdaling te remmen?'

Om het handelingsperspectief van inwoners te vergroten, is gekozen om een animatie te maken. In deze animatie leggen we op een laagdrempelige manier uit aan inwoners hoe zij hun tuin kunnen aanpassen om bodemdaling tegen te gaan/om te gaan met bodemdaling. De animatie is hier te zien: [Hoe richt ik mijn tuin in om bodemdaling te remmen? - YouTube](#)

Samenwerkingsverbanden

Platform Slappe Bodem

De gemeente Woerden is actieve deelnemer van de bestuurlijke en ambtelijke kerngroep van het Platform Slappe Bodem. Het Platform Slappe Bodem is een samenwerking van lokale en regionale overheden. Het platform werkt aan de bewustwording en agendering van bodemdaling binnen verschillende nationale, lokale en regionale beleidsvelden en agenda's. Een paar successen van 2023 waren onder andere:

- In de [Verzamelbrief bodem en ondergrond](#) die op 19 januari 2023 naar de Tweede Kamer is verstuurd, maakt de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat bekend dat de Regeling bodemkwaliteit (Rbk) zal worden aangepast om de toepassing van schuimglas in Nederland mogelijk te maken. Daarmee geeft zij gehoor aan een oproep die het Platform Slappe Bodem in 2020 heeft gedaan om het lichte ophoogmateriaal schuimglas beter toepasbaar te krijgen. Gemeenten, waterschappen en provincies krijgen hiermee beschikking over een materiaal dat helpt in de strijd tegen bodemdaling en zettingen van infrastructuur.
- Organisatie van het [Nationaal Congres Bodemdaling](#) in Amsterdam in november.
- [Experience Bodemdaling officieel geopend op 27 oktober](#) bij het Kenniscentrum Bodemdaling en Funderingen in Gouda. De Experience bestaat uit een megascherm waarop twaalf interviews met particulieren en professionals worden vertoond, daarnaast is er een grote ronde tafel waarop naar keuze kaarten geprojecteerd worden. De Experience heeft tot doel inzicht te geven in de bodemdalingsproblematiek en is een uitstekende manier om een specifiek gesprek op gang te brengen.
- [Studie naar de kosten van bodemdaling per jaar per gemeente](#). Voor gemeente Woerden bleken de maximale kosten van bodemdaling berekend op 11,5 miljoen euro per jaar. Daarnaast is onderzocht welk bedrag gemeente Woerden jaarlijks extra krijgt uitgekeerd vanuit het gemeentefonds (zgn. slappe bodem factor) om deze kosten te dekken: 4,1 miljoen euro. Het dekkingspercentage voor gemeente Woerden komt hierdoor uit op 36%. Het Platform Slappe Bodem zet zich in om de uitkering te verhogen.

Regio Deal Bodemdaling Groene Hart

In het kader van de Regio Deal Bodemdaling wordt samengewerkt om handelingsperspectief rondom bodemdaling te ontwikkelen. Naast het doen van projecten heeft Woerden ook dit jaar een actieve bijdrage geleverd aan de algemene communicatie vanuit de Regio Deal. Er worden trefpuntbijeenkomsten georganiseerd, we werken aan het filmen en monteren van de updates van de lopende projecten, we schrijven een nieuwsbrief en er wordt een enquête georganiseerd. Op 5 februari vindt de feestelijke afsluiting plaats van de Regio Deal.

Programma Bodemdaling in de media

Het programma Bodemdaling van de gemeente Woerden is dit jaar weer meerdere keren in de lokale en regionale media gekomen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

- Filmserie over Schuimglas (onderdeel van Uitbreiding en Monitoring Proefvakken) – Bekijk hier de [Film](#)

Uitgevoerde activiteiten Klimaatbestendig

Vaststelling Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig 2023-2027

Op 26 oktober 2022 is het Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig 2023-2027 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit beleidsplan is een samenvoeging van het Gemeentelijk Waterbeleidsplan 2018-2022 en Actieplan Klimaatbestendig 2050 2.0: het doel is om één integraal beleidsplan te hebben. Het gaat over hoe we onze gemeente toekomstbestendig willen inrichten, zodat we goed kunnen omgaan met afvalwater en hemelwater, te veel of juist te weinig water, bodemdaling, een overstroming en hete dagen. Toekomstbestendig inrichten kunnen we doen door het in stand houden en aanpassen van de riolering, de openbare ruimte en het water, maar ook door maatregelen te nemen om woningen en bedrijven heen. Aan de hand van data, ervaring en inzichten is een ambitie bepaald voor de bestaande gebouwde omgeving en nieuwbouw- en ontwikkellocaties op het gebied van klimaatadaptatie. Daarnaast beschrijft het plan op welke wijze we de ambitie gaan realiseren. Dat doen we aan de hand van inrichtingseisen en -principes. Op deze wijze is de gemeente transparant en duidelijk in wat het van projectleiders en ontwikkelaars verwacht.

[Lees het beleidsplan Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig \(2023-2027\).](#)

Uitvoering Klimaatbestendige Openbare Ruimte en Wijkplannen

In het uitvoeringsplan Klimaatbestendig Openbare Ruimte (KbOR) staan de maatregelen die nodig zijn om onze gemeente klimaatbestendig in te richten. Dit uitvoeringsplan is een onderdeel van het beleid Klimaatbestendig 2.0. Afgelopen jaar zijn diverse maatregelen uit dit uitvoeringsprogramma gerealiseerd. De uitgevoerde activiteiten zijn:

Stroombanen

Het aanleggen van twaalf stroombanen om wateroverlast terug te dringen. Zo staan nog op een aantal locaties in Woerden het aanleggen van stroombanen op de planning, zoals bijvoorbeeld Pompmolenlaan. Daarnaast zijn we ook in voorbereiding met nieuwe stroombaan locaties in Woerden.

Natuurvriendelijke oever

Er is een natuurvriendelijke oever aangelegd bij de vijver van de Vincent van Goghlaan om de waterberging te vergroten en de waterkwaliteit te verbeteren.

Duikers

Daarnaast is de duiker onder de Polderbaan en onder de Beerze vergroot en op lucht gelegd zodat de waterberging is vergroot en de waterkwaliteit verbeterd. Momenteel zijn we bezig met de voorbereiding voor het vervangen van de duikers onder de Korenmolen in Harmelen, Veldbloemenlaan, Weidebloemenlaan, Jan van Beierenlaan en van de Duijn Maasdamlaan. De aanbesteding zal begin volgend jaar starten.

Groen voor grijs

Dit jaar is het Veluwemeer vergroend, hebben we op meerdere plekken in het Staatsliedenkwartier vergroend en boomspiegels vergroot en zijn we gestart met het vergroenen van de Gebr. Grimmkade om hittestress tegen te gaan en wateroverlast terug te dringen.

Naast de wat grotere vergroeningsprojecten zijn er ook kleine vergroeningsmaatregelen in de openbare ruimte uitgevoerd. Dit zijn locaties waar we onnodige tegels vervangen voor groen. Zo worden binnenkort bij de Hollandbaan, dichtbij de rotonde, de tegels van de middenberm vervangen voor groen en vervangen we onnodige tegels voor groen bij de Schrijversweg.

Subsidieregeling groene daken en afkoppelen

In 2023 konden inwoners voor het vijfde jaar subsidie aanvragen voor de aanleg van een groen dak of het afkoppelen van de regenpijp. Er is nu door middel van de subsidieregeling in totaal 3.608 m² groen dak aangelegd en 1.982 m² afgekoppeld (peildatum 12-12-2023). De subsidie groen dak is voor 84,8% (van €75.000) gebruikt in 2023 en de subsidie voor het loskoppelen van de regenpijp voor 8,7% (van €125.000) gebruikt in 2023.

Campagne Koppel'm Los Molenvliet

In 2022 is besloten om meer in te zetten op het loskoppelen van de regenpijp. Er is toen gekozen voor een wijkgerichte aanpak om meer impact te creëren. Samen met communicatiebureau Depart is de campagne Koppel'm Los ontwikkeld, waarbij de pilot is gestart in de wijk Molenvliet. Het loskoppelen van de regenpijp is hier relatief eenvoudig. Naast een social media campagne, ontvingen inwoners een flyer met informatie en een stappenplan, stonden er A0 posters door de wijk heen, waren er nieuwsberichten in de krant en werden er 2 actiedagen georganiseerd. Inwoners uit de wijk konden een van de 400 gratis loskoppelkits ophalen bij de Gamma in de wijk. In een kit zit een bocht, een afdekkap en Koppel'm Los sticker voor op de regenpijp. Ook konden inwoners hulp krijgen bij het doorzagen van de regenpijp of gratis advies.

Daarnaast konden inwoners, net als anders, ook gewoon subsidie aanvragen. Alle 400 loskoppelkits zijn opgehaald en er zijn 100 extra kits besteld.

In 2023 hebben we, in samenwerking met Waterhandjes, navolging gegeven aan het project door bij de inwoners langs te gaan die een kit hebben opgehaald, maar nog geen subsidie hebben aangevraagd. Dit hebben we in het voorjaar gedaan. Er zijn toen bij nog ruim 30 adressen regenpijpen losgekoppeld. In november en december van dit jaar zijn de Waterhandjes in 4 subdelen van de wijk langs de deuren gegaan om regenpijpen los te koppelen bij inwoners die GEEN kit hadden opgehaald. De inwoners ontvingen van tevoren een brief waarin aangekondigd werd wanneer de waterhandjes langskwamen en dat de regenpijp alleen losgekoppeld werd als zij akkoord gaven. Uiteindelijk zijn er nog eens bij 40 adressen regenpijpen losgekoppeld.

Funderingsloket

Op 17 maart 2021 is het online funderingsloket van Woerden geopend. Bewoners kunnen bij het funderingsloket terecht met hun vragen over hun fundering en krijgen advies over de aanpak en proces van een funderingsexpert. Sinds 2022 is de gemeente Woerden aangesloten bij het Regionaal Funderingsloket. Met ondersteuning van het KCAF en de Regiodeal werken de gemeenten Alphen aan den Rijn, Gouda, Bodegraven-Reeuwijk en Oudewater samen om inwoners te voorzien van informatie over hun (houten paal) fundering, bodemdaling en technisch advies over funderingsherstel.

In 2023 zijn er 71 meldingen ontvangen bij het Regionale Loket. Van deze 71 meldingen kan de volgende onderverdeling gemaakt worden:

- 12 Vragen i.v.m. aankoop van woning, en dan toegespitst op fundering.
- 19 Vragen over de staat van de fundering en de te verwachten levensduur.
- 22 Vragen over bodemdaling en gevolgen voor fundering.
- 10 Vragen over hersteloplossingen en bedrijven die funderingsherstel kunnen uitvoeren.
- 8 Vragen over de staat van de funderingen en uitvoeren onderzoek

Ongeveer een kwart van deze meldingen kwamen uit de gemeente.

Satellietdata

Om beter onderscheid te maken tussen een ondiepe (gemetselde) fundering en een fundering op houten palen willen wij beter gebruik maken van beschikbare databronnen. Door het inkopen van satellietdata en archiefonderzoek kan de gemeente niet alleen inzichtelijk maken welk type fundering een pand heeft, maar ook de eventuele zetting van de fundering van dat pand.

Met het Funderingsloket Groene Hart hebben we een prima voertuig om deze data te gebruiken en eigenaren bij funderingsproblemen verder te helpen.

Subsidieregeling Funderingsonderzoek

Op woensdag 25 oktober is de subsidieregeling funderingsonderzoek vastgesteld door het college en is de gemeenteraad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. De regeling gaat in op 1 januari 2024. De regeling geeft inwoners de kans om funderingsonderzoek te laten doen als zij denken risico te lopen op funderingsproblematiek.

NK Tegelwippen

Ook in 2023 deed de gemeente Woerden weer mee met het NK Tegelwippen. Dit jaar deden we, net als in 2022, mee tegen Zeist. We zijn als gemeente als 9e geëindigd in de categorie middelgrote gemeenten. Zeist werd 27e.

In totaal wipten we 19.694 tegels. In 2022 waren dat er nog 5.381. Dit komt onder andere door het vergroenen in de openbare ruimte (zie Uitvoering Klimaatbestendige Openbare Ruimte en Wijkplannen) en het inzetten van de Tegeltaxi. De Tegeltaxi haalde gratis gewipte tegels op bij inwoners. Inwoners hoefden daarvoor dus niet meer naar de Milieustraat te komen en niets te betalen. De tegeltaxi is uiteindelijk bij 95 adressen langsgeweest.

Daarnaast organiseerden we twee keer een Tegel eruit, Plant erin actie in samenwerking met Tuincentrum de Bosrand, waarbij inwoners in ruil voor een tegel een gratis plant kregen.

Borging in de organisatie

Om klimaatbestendig werken in de organisatie bij iedereen in het vizier te krijgen is in 2022 is een start gemaakt met een extern communicatiebureau (Funk-e) om een communicatieplan op te stellen. In het voortraject is er onder verschillende doelgroepen binnen de gemeente die met klimaatadaptatie te maken hebben een enquête uitgedaan. Dit zijn projectleiders RBP en R&B, ambtelijk opdrachtgevers, externe opdrachtgevers, strategisch adviseurs, beheerders en beleidsadviseurs van andere beleidsthema's. Naar aanleiding van de enquête is er in deelsessies met de doelgroepen verder uitgewerkt wat er nodig is om klimaatadaptatie goed binnen de organisatie te borgen.

In 2023 zijn verschillende instrumenten ontwikkeld om collega's bewust te maken van het klimaatbestendig beleid:

- Animatie: [Waarom klimaatbestendigheid meenemen in Woerden? - YouTube](#)
- Infographic: Hoe maak je een project klimaatbestendig?

Hoe maak je een project in de openbare ruimte klimaatbestendig?

Gemeente Woerden moet in 2050 klimaatbestendig zijn. Daarvoor is het nodig dat jij straks in al je projecten in de openbare ruimte klimaatbestendigheid meeneemt. Hieronder vind je welke stappen hiervoor nodig zijn.

Neem het mee in je projectplan
Het belangrijkste is dat je klimaatbestendige maatregelen vanaf het allereerste begin meeneemt in je projectplan dus. Zo hoef je er niet opnieuw aan te denken.

Check het beleid in het HIOB
In het HIOB vind je een overzicht van alle beleidsdelen waaraan jouw project moet voldoen, waaronder klimaatbestendigheid. Geef een melding van je plan en zoek de onderwerpen aan die je wilt onderzoeken. In briefje dan een lijst met alle items, inclusief waarbinnen er is toe te passen.

Onderzoek opties bij bestaand beleid
Kijk het klimaatbeleid met ander beleid of in het budget overeenkomstig? Verken dan de verschillende opties. Zoek hierin ook naar mogelijkheden, zoals het vergroenen van een straat als deze toch al open gaat. Kleine keuzes maak je zelf, grote keuzes voor aan de opdrachtgever.

Gebruik onze tools en kennis
Er zijn allerlei handige tools gemaakt die je kunt gebruiken. Zoals een tool om te zien of jouw project klimaatbestendig genoeg is. Of een document met concrete klimaatbestendige maatregelen die je kunt toepassen. Deze vind je op Teams.

Beargumenteer je keuzes
Soms kun je een klimaatbestendige beleidslijn invoeren met succes. Het belangrijkste is dat er een afweging heeft plaatsgevonden. Je moet in je projectplan dus altijd beargumenteren waarom je een keuzes anders of niet doet.

Iets over het hoofd gezien?
Ook al bereid je jouw projectplan tot in de puntjes voor, je kunt later in het proces soms toch tegen iets aanlopen. Volg dan de Richtlijn Projectmatig Werken zodat beleidsdelen zo goed mogelijk worden meegenomen. Deze vind je op PIM.

Kijk of je maatregelen werken
Is het project afgerond? Neem dan een kijkje om te zien of jouw klimaatbestendige maatregelen werken. Trek dus je regenpijpen aan en kijk op een regenachtige dag of een drainage werkt. Of zet je zonnepanelen op en ervaar of die extra bomen echt meer verkoeling geven.

Meer Weten?
Neem een kijkje op Teams voor meer informatie en handige tools. Of stuur een mail naar klimaatbestendig@woerden.nl

- Infographic: Vertaling van het klimaatbeleid
- Infographic: Wie heeft welke rol?

In 2024 gaan we aan de slag met het verzamelen van goede voorbeelden en gaan we alle middelen breed inzetten om hierover te communiceren.

Impuls groenblauwe schoolpleinen

Schoolpleinen zijn ontmoetingspunten in de wijk voor kinderen en hun ouders. Daarom zetten we in op het vergroenen van schoolpleinen als voorbeeld in de wijk. De school kan een factuur indienen ter waarde van een bedrag, dat afhankelijk is van de toegevoegde waarde voor een klimaatrobuuste inrichting, met een maximum bedrag van €10.000,- (excl. Btw) per school. Afgelopen jaar hebben we een bijdrage toegekend aan de Wilhelminaschool.

Grootschalige afkoppelactie Cazas (voorheen GroenWest)

Samen met woningcorporatie Cazas is er uitvoering gegeven aan het gemaakte plan voor het afkoppelen van grote dakoppervlaktes. In totaal is ruim 3.000m² aan daken van het riool afgekoppeld. Daarbij wordt het water opgevangen in de bodem of stroomt het af naar een hemelwaterriool. Het gaat om complexen aan de Chrysantstraat, Jan Steenstraat, Rembrandtlaan en diverse complexen in Molenvliet. Voor 2024 onderzoeken we momenteel een vergelijkbare samenwerking, maar dan bij andere woningen. Met het afkoppelen zorgen we ervoor dat het riool beschikbaar blijft tijdens hevige regenbuien en verminderen we overstorten.

Regenwateradviseur

Inwoners die interesse hebben in het afkoppelen van hun regenpijp, maar niet weten waar ze moeten beginnen, kunnen een afspraak maken met een regenwateradviseur. Deze geeft bij inwoners thuis gratis advies over hoe zij kunnen afkoppelen. Dit jaar is de regenwateradviseur bij 9 inwoners en één ondernemer langs geweest.

Klimaatplein

In samenwerking met het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, Tuinbranche Nederland en tuincentrum de Bosrand is er in 2021 in het tuincentrum een Klimaatplein geplaatst. Met het Klimaatplein worden inwoners met tips,

voorbeelden en subsidies van de gemeente geholpen om aan de slag te gaan hun tuin te vergroenen. Als onderdeel van het Klimaatplein zijn er ook medewerkers van de Bosrand Woerden speciaal opgeleid om bewoners het juiste klimaatbestendige advies te kunnen geven. In 2023 zijn er verschillende activiteiten georganiseerd om aandacht te geven aan het Klimaatplein. Zo is er twee keer de actie Tegel eruit, plant erin georganiseerd (Zie NK Tegelwippen), waarbij de plantjes opgehaald moesten worden bij het Klimaatplein. Ook was er vanuit tuinbranche Nederland een speurtocht voor kinderen uitgezet die ook langs het Klimaatplein liep.

Geveltuintjes binnenstad

Het aanleggen van de geveltuintjes in de binnenstad was onderdeel van het vergroenen van de binnenstad. Dat is een van de doelstellingen vanuit de samenwerking van Woerden Marketing, Stadshart Woerden en Duurzaam Woerden. De gemeente Woerden zorgde voor het voorbereiden van de geveltuintjes. Samen met tuincentrum de Bosrand zorgden wij ook voor de plantjes in de geveltuin. Samen met ondernemers, initiatiefnemers en vrijwilligers zijn alle tuintjes beplant en zijn er ongeveer 17 geveltuintjes aangelegd. In februari gaan we dit project evalueren en hopen we dat we deze actie nogmaals kunnen herhalen.

Nationale Klimaatweek

Tijdens de Nationale Klimaatweek heeft de gemeente de film *Onder het Maaiveld* voor 10 scholen beschikbaar gesteld. De film 'Onder het Maaiveld Junior' geeft een inkijkje in de fascinerende wereld onder onze voeten en sluit mooi aan bij het programma.

Duurzame tuin- en klimaatroute

Gemeente Woerden deed dit jaar voor het eerst mee met de Duurzame tuin- en klimaatroute. De Tuin & Klimaat Route is een platform speciaal voor iedereen die interesse heeft in het verduurzamen van de tuin, balkon of openbare plekken. Op de [website](#) is er ruimte om ervaringen te delen en elkaar te inspireren. Met behulp van een social media campagne hebben we inwoners geïnformeerd over dit initiatief. Omdat we de informatie net voor de zomervakantie kregen, hebben we helaas te weinig tijd gehad hier geog aandacht aan te besteden. Deze feedback is ook teruggegeven aan de organisatie van de tuin- en klimaatroute. Naast dat inwoners hun groene tuin kunnen aanmelden op het platform, werd er ook twee keer een fysieke route georganiseerd, waarbij de tuinen bezocht konden worden. Helaas is dat in de gemeente niet gebeurd. Inmiddels staan er wel 4 tuinen uit de gemeente aangemeld op de website.

Samenwerkingsverband(en)

Netwerk Water & Klimaat

De afgelopen vier jaar is in de regio Utrecht Zuidwest intensief met elkaar samengewerkt aan klimaatadaptatie binnen de context van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). We hebben succesvol subsidies aangevraagd en gekregen, hebben veel geïnvesteerd in kennisontwikkeling en hebben elkaar als netwerkpartners goed leren kennen. Ondertussen zien we dat maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie nog steeds nodig zijn. We willen daarom onze regionale samenwerking voortzetten en waar mogelijk samen de opgaven aanpakken. Met deze samenwerking maken we het mogelijk om opnieuw gezamenlijk subsidies aan te vragen om te versnellen of een stapje extra te zetten en kunnen experimenteren met pilotprojecten. We blijven aandacht besteden aan kennisontwikkeling en databeheer. De SOK Water & Klimaat 2024-2027 wordt 13 december 2023 ondertekend door Gemeente Woerden.

Tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Rijk

Vanuit het Rijk worden er vanaf 2021 klimaatgelden verdeeld, waar een werkregio aanspraak op kan maken. Gemeente Woerden neemt actief deel in de groep vanuit het netwerk Water & Klimaat die deze subsidieaanvraag voorbereidt. Volgens de verdeelsleutel die binnen het netwerk Water & Klimaat is afgesproken kan de gemeente Woerden binnen de looptijd van de regeling ten minste aanspraak maken op €613.096,- van de €7.449.647,-. De gemeente Woerden heeft vorig jaar in de tweede ronde (van de drie) het bedrag van € 613.096,- aangevraagd. Het bedrag is aangevraagd om de maatregelen binnen het Uitvoeringsplan Klimaatbestendige Openbare Ruimte versneld te kunnen uitvoeren en kan besteed worden tot en met 2027. De eerste maatregelen zoals het aanleggen van de natuurvriendelijke oevers, duikers, stromenbanen en groen voor grijs zijn dit jaar al uitgevoerd (zie Uitvoeringsagenda Klimaatadaptieve Openbare Ruimte). Tevens is de laatste ronde van de impulsaanvraag door het Netwerk Water & Klimaat aangevraagd en gehonoreerd. De gemeente Woerden heeft hier niets in aangevraagd omdat wij het gehele bedrag al in de tweede ronde hebben aangevraagd.

Pilot wijkklimaatadaptatie Provincie Utrecht

Het Bloemenkwartier draait mee in de pilot klimaatbestendige wijken van de provincie Utrecht. De provincie heeft een procesbegeleider, Junior Beleidsmedewerker Team Klimaatadaptatie en een atelierbegeleider aangeboden die mee loopt in het proces van het Bloemenkwartier. Samen met de omgevingsmanager van het Bloemenkwartier is er een proces opgesteld dat leidt tot een integraal plan zowel boven als ondergronds. Tot nu toe heeft deze pilot samen met de provincie Utrecht en de procesbegeleider veel nieuwe inzichten, nieuwe energie, positieve framing van klimaatadaptatie, een versnelling en integrale aanpak opgeleverd. De pilot zal ongeveer lopen tot januari/februari. Wat we van deze pilot opsteken willen we straks ook gebruiken in andere projecten.

Samenwerkingsovereenkomst Impulsregeling HDSR

Dit jaar is opnieuw de samenwerkingsovereenkomst getekend door zowel HDSR als Woerden om samen te werken aan water in de leefomgeving. Het waterschap geeft hiermee een financiële impuls aan gemeentelijke maatregelen op het gebied van waterkwaliteit, ecologie, voorkomen van wateroverlast, droogte en/of hitte en de beleving van water. De middelen zijn in 2023 ingezet om:

- verschillende duikers te vergroten;
- een natuurvriendelijke oever aan te leggen;
- de openbare ruimte te vergroenen;
- en de koppel'm los campagne in te zetten.

Woerden Klimaatbestendig in de media

Door middel van media en communicatie proberen we de bewoners van Woerden bewust te maken van de impact van klimaat en te inspireren hoe jezelf kan bijdragen aan een klimaatbestendige omgeving. Hierbij communiceren we op verschillende manieren.

Krachtportretten

In de Woerdense Courant verschillende krachtportretten geplaatst gedurende het jaar. In deze krachtportretten kun je lezen wat Woerdenaren doen op het gebied van klimaatbestendig, zoals een groen dak, het afkoppelen van de regenpijp of een klimaatbestendige tuin. Met deze krachtportretten vragen we meer aandacht voor de subsidieregeling en stimuleren daarmee de aanleg van groene daken en het afkoppelen van de regenpijp. Ook laten we hiermee zien hoe makkelijk het is om zelf maatregelen te nemen en bieden we duidelijk handelingsperspectief. Dit jaar stonden de krachtportretten in het teken van de campagne Koppel'm Los, het NK Tegelwippen, het vergroenen van het schoolplein en geveltuintjes.

Social media

We voeren campagne op verschillende social media kanalen van de gemeente Woerden. Waarbij we inspelen op de actualiteit van het weer. In de verschillende uitingen op met name Facebook en Instagram en in mindere mate Twitter en LinkedIn, brengen we klimaatbestendigheid onder de aandacht door het geven van tips, het laten zien van goede voorbeelden van zowel inwoners als onszelf en activiteiten die we organiseren. In al deze uitingen streven we ernaar te verwijzen naar de subsidies, de informatie op onze eigen website www.woerden.nl/klimaat of www.woerden.nl/duurzaam of naar www.klimaatklaar.nl. Specifieke campagnes waar we dit jaar veel aandacht aan hebben besteed, zijn:

- Duurzame Tuin- en Klimaatroute
- Nk Tegelwippen/Tegeltaxi/Tegel eruit, plant erin
- Geveltuintjes
- Groenblauwe schoolpleinen

Activiteitenprogramma klimaatbestendig in het nieuws

Het programma Klimaatbestendig van de gemeente Woerden is dit jaar weer meerdere keren in de media gekomen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

Bloembollenfeest Schillingdreef – [RPL](#)

Geveltuintjes binnenstad – [RPL Woerden](#) en [AD](#)

Tegeltaxi – [RTV Utrecht](#)

NK Tegelwippen - [AD](#)

Financiën

In 2023 is er € 82.000 budget beschikbaar voor bodemdaling uit de algemene middelen. Gemeente Woerden krijgt over meerdere jaren verspreid bijna € 1.800.000,- vanuit de Regio Deal Bodemdaling Groene Hart (waarbij onderdelen van de projecten buiten de gemeentegrens vallen).

Voor het Uitvoeringsplan Klimaatbestendige openbare ruimte en het GWK is er in 2023 € 909.000 beschikbaar vanuit de rioolheffing en is er € 260.000 beschikbaar vanuit de algemene middelen. Daarnaast ontvangen we € 116.675 vanuit de impulsregeling van HDSR. Ook is er € 613.096,- (een deel al besteed) aan cofinanciering beschikbaar via de impulsregeling klimaatadaptatie van het Rijk.

Vervolg

n.v.t.

Bijlagen
